

יומנו של ראש המועצה

לפני שלוש שנים הוזמנתי ע"י ראשי עיריית סח'נין ועראבה וראשי מועצות דיר חנא וכאוכב להפגנה נגד האלימות בחברה הערבית. כמובן שנעניתי והשתתפתי יחד עם סגן ראש המועצה, אחמד סואעד, בהפגנה תחת הכותרת "די לאלימות בחברה הערבית". אנחנו חיים בתוך החברה הערבית. כל חלקי חיינו משולבים עם החברה הערבית. הכלכלה, החינוך וההשכלה הגבוהה, הבריאות, התחבורה, איכות הסביבה, בכל מעגלי חיינו אנו מושפעים ממה שקורה בחברה הערבית לטוב ולרע.

השתתפתי במרבית הדיונים בכנסת של הועדה המיוחדת למיגור הפשיעה בחברה הערבית בראשות ידידי חה"כ ד"ר מנסור עבאס. במהלך אירועי "שומר החומות" הייתי שותף עם 23 ראשי רשויות ערביות בקריאה להפסקת ההתפרעויות. ארבעה ראשי רשויות ערביות שכנות הגיעו להזמנתי, ליישבת מליאת המועצה שעסקה ב"אירועים". כל רשויות אשכול בית הכרם כרמיאל, דיר אלכסד, בענה, מג'ד אלכרום, נחף, סאג'ור וראמה פנו לציבור בפנייה משותפת להפסקת ההתדרדרות והאלימות.

משגב היא רשות מעורבת. מספר התושבים הערבים במשגב הוא יותר ממספר התושבים ברוב הרשויות הערביות, הדנויות וה'צדקסיות בגליל. כל יישובי משגב היהודיים משיקים או סמוכים ליישובים ערביים, בדואים או דרוזים. לפעמים בתי המגורים ממש משיקים זה לזה. חלק גדול מיישובי משגב הם יישובים מעורבים. יש עשרות בתי מגורים של בדואים בתוך יישובים יהודיים. אנחנו לגמרי בתוך החברה הערבית. כל קשרי החברה הערבית, מכל הסוגים, הם קשרים שמאגרים את מועצה ואזורים משגב.

הבחירות התכופות, ההקצנה, פוליטיקת ה"הויזות" וחלק מהשיח הקיצוני והמסיטי, נוטה להתמקד ב-"יהודים נגד ערבים" או "ערבים נגד יהודים". למרות כל האינטרסים המנוגדים והשיח המתלהם, אין ספק שהאינטרסים המשותפים רבים וחוקים בהרבה מהאינטרסים המנוגדים. האינטרס הראשון במעלה לכל תושבי ישראל, הוא ביטחון אישי וחופש תנועה ופעולה ללא מורא מאלמות. הערבים נוטים לייחס את חוסר הביטחון האישי להונחה ולקניפות. היהודים נוטים לייחס את חוסר הביטחון האישי ללאומנות ערבית ולחוסר הרתעה וכבוד למוסדות המדינה. בינתיים, ב"עולם התחתון" יש עבריינים יהודים, ערבים ודרוזים. התפשטות מכת הסמים, האלימות במשפחה, התדרדרות הנוער והצעירים לאלמות ולפשע, וגם הפשע המאורגן וה"פרוטקשן", כולן תופעות שמתפשטות גם בחברה היהודית וגם בחברה הערבית. האינטרס ל"משילות" ולאכיפה יעילה ובטחון אישי הוא אינטרס משותף מובהק.

במשגב אנחנו עוסקים בדו קיום באזור גיאוגרפי בו היהודים הם מיעוט. אנחנו עוסקים בהסדרת התיישבות ערבית ובדואית מדי יום. אנחנו גם עוסקים בהתיישבות יהודית ובבינוי קהילות כפריות יהודיות. לאף אחד אין אשלייה שהיהודים בגליל הפכו לרוב. זה לא יקרה. חיוק ההתיישבות היהודית בגליל לא תגרום נזק לרוב הערבי, אלא תועלת. ואת האמת.

ההנחות הסמויות והמוסכמות בחברה הערבית הן שזוג צעיר מתגורר בסמוך למשפחת הבעל ובסמוך לאחיו, ואילו בחברה היהודית אופציית הניידות של זוגות צעירים ממקום למקום מיישוב ליישוב הן הנורמה. מדוע?

כמובן שחלק מהתשובה היא שהחברה הערבית היא יותר שמרנית ויותר מסורתית. אבל אני מפנה את השאלה דווקא לחברה היהודית. לפעמים היהודים הם אלו שצריכים ללמוד מהערבים ולפעמים, להיפך.

גם בחברה הערבית מקובל היום לרכוש או לבנות דירות "להשקעה/ להשכרה". גם בחברה הערבית היום מקובל להתגורר תקופות ממושכות במקומות אחרים ואפילו להעתיק מקום מגורים ו"מרכז החיים" למקום אחר באופן קבוע. לפעמים מדובר בסידור זמני שהופך עם השנים לקבוע, לפעמים באורח חיים "מפוצל" בין מקומות שונים, ולפעמים ממש ב"הגירה פנימית". בחיפה למשל, חלק גדול מהתושבים הערבים העתיקו את מקום מגוריהם מהגליל וממקומות אחרים. היום, גם בחברה הערבית שיעור הגירושין גבוה ומשק הבית המסורתי הוא לא האופציה היחידה.

ביישובים היהודיים הרבה מהביקוש לבנייה היא של בני מקום. אם אשתמש במונחים בירוקרטיים, מדובר ב"בני מקום מחוסרי דיוך, זכאי משרד השיכון, לאחר שירות לאומי או בטחוני". התיישבות של בני מקום ביישוב בו הם גדלו מחזקת, ככלל, את הקהילה ואת היישוב.

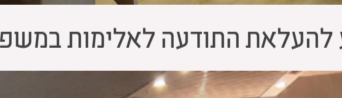
גם ביישובים היהודיים מכל הסוגים וגם ביישובים ערביים מכל הסוגים, בנייה והתבססות של זוגות צעירים הן "הלב הפועם" של הקהילה, מדד לבינוי קהילתי ואינדיקציה לחוסן חברתי. בכל העולם המרחב הכפרי מתמודד עם המשכייה של הערים ומרכזי הפיתוח, הכלכלה והתרבות. בכל העולם המרחב הכפרי מחפש לתמרץ זוגות צעירים שמוכנים לבנות את חייהם, להתחייב לטווח ארוך ולהשקיע. בני סלאמה, לוטם, ראס אלעין ומזרן יכולים לרכוש בית כפרי באיטליה, יוון, טורקיה וקפריסין בעשירית מעלות מגרש ביישוב שבו נולדו. מדוע בגליל - בפריפריה הרחוקה מ"מדינת תל אביב", גובים בכלל כסף מצעירים שרוצים לבנות פה את עתידם? מדוע בכפר שבו הם נולדו וגדלו אין "דיוך בר-השגה". הרי מדובר באזור "עדיפות לאומית", ולכל הדעות "פריפריה".

אולי, מבלי שנתנו את הדעת, אנחנו בסיטואציה של "שניים רבים והשלישי זוכה"? בחברה הערבית קיימת "אובססיה" לזניחות בקרקע בעלות פרטית. בחברה היהודית קיימת "אובססיה" הפוכה ל"תכנון רציונלי". ה"שלישי זוכה" היא המדינה שבבעלותה נכנסת כל עתדות הקרקע הזמינות של כלנו. עתודות קרקע אלו היו יכולות לשמש לבנייה צפופה ומתואמת לצרכים הקהילתיים של כל יישובי הגליל, יהודים וערבים. הקרקעות היו צריכות בפועל להיות מוקצות ללא תשלום לבני/ בנות מקום "זכאים" - חיים "אין כסף" בכרמיאל, בעכו, בטמרה, במע'אר, בכמאנה, בסלאמה, ביובלים ובמורשת. המטרה המשותפת של כולנו היא חיזוק הפריפריה הגיאוגרפית והחברתית. עכשיו הזמן לעצור את המשך פתיחת הפערים בין המרכז לפריפריה. היום, באופן פרדוקסאלי, כל מי שבונה בגליל משלם עבור הקרקע סכום גדול שבעצם הולך ל"מדינת תל אביב", מדוע?

ב"דו"ח הגליל" שהוציאה לפני שבוע המכללה האקדמית "גליל מערבי" הוצג נתון מדהים: ע"פ נתוני הל"מ"ס, זוג שכירים המעוסקים במחוז צפון משתכר 9,000 ש"ח לחודש (!) פחות מזוג שכירים במחוז תל אביב. המשמעות היא שאנחנו בתהליך מובהק של פתיחת פערים ולא צמצומם. האם מישוה בישראל מכוון לתוצאה כזו? בוודאי שלא!

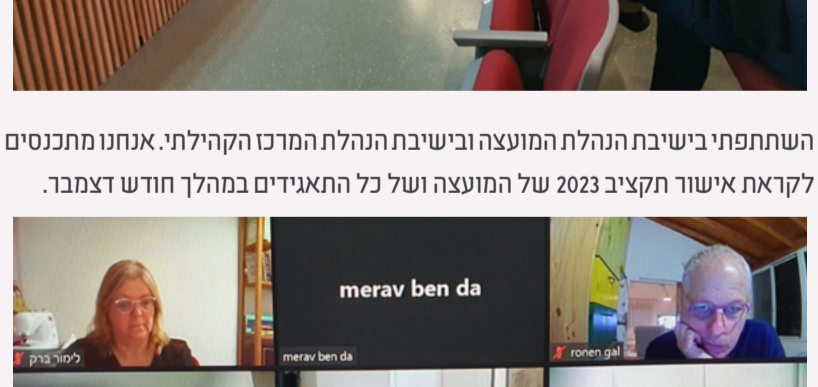
ההתיישבות היהודית בגליל היא חלק מה"פתרון". כל הצפון זקוק לחיזוק ופיתוח העיר חיפה. כל הגליל זקוק לחיזוק ופיתוח העיר כרמיאל ויישובי משגב. כל מדינת ישראל זקוקה לחיזוק ופיתוח החברה הערבית. במקום לעסוק ב"נארטיבים" ובשאלת ה"צדק" וה"עירקון" אולי נשתף פעולה ונסגור את הפערים שהולכים ונפתחים בינינו לבין "מדינת תל אביב", לפני שיהיה מאוחר מדי.

אשתחף ביום ראשון בכנס "ריטחון ומשילות בישראל, הגליל והנגב תחילה" של "הפורום לביטחון, משילות והתיישבות". קבוצה שמנסה כבר 3 שנים לשנות את סדרי העדיפויות ולהתריע על פגיעה בתחושת הביטחון האישי של כלל אזרחי ישראל ובמיוחד בנגב ובגליל. במושב "ההתיישבות בפריפריה לאן" שינה ידידי ושכני האלוף איל בן ראובן, אציג את תפיסתי לגבי חשיבות חיזוק ההתיישבות היהודית בלב הגליל. כפי שראינו בבחירות האחרונות, מי שמתנגד להקצאת קרקע בול לבניית דירות לבני מקום ביישובי משגב הוא בד"כ מי שפחות מכיר ומעורה ברמת "השטח". אני מקווה שעל אף האווירה הקשה והחששות מגורמים קיצוניים בממשלה המתקמת, אנחנו ננכה כולנו - יהודים וערבים כאחד, לתכנית סדורה לסגירת פערים ולשיפור המצב בפריפריה של ישראל. אני באמת מאמין שכל קהילות הגליל, יהודים וערבים, יכולים להיות מופת ודוגמה, אבל אנו זקוקים לשינויים דחופים במדיניות ובסדרי העדיפויות.

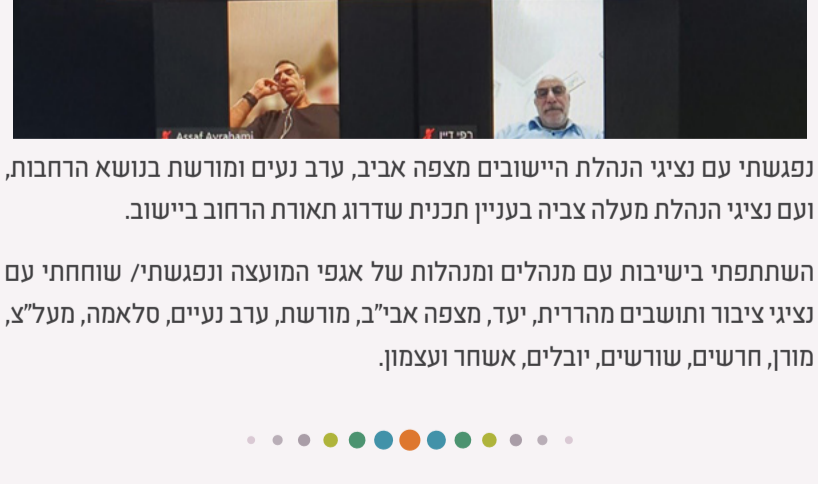
נפגשתי השבוע עם הנהלת מחוז צפון של רשות מקרקעי ישראל (רמ"ל) לקידום שיווק מגרשים ביישובים הבדואים. רמ"ל גם מקדם תכנון ביישובי משגב היהודיים.

השתתפתי במפגש פורום מנהלי קהילה ומנהלי יישובים ובפורום יושבי ראש יישובים. בשני הפורומים דברתי על סוגיות שמעניינות את הנהלות היישובים. ככלל, אנחנו בתהליך מתמשך של תוספת תקציב לפעולות ביישובים. במקביל להעברת אחריות למועצה של תחומים רבים שהיו בעבר באחריות בלעדית של היישוב.

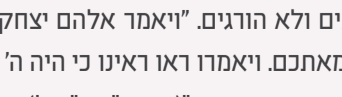
זכיתי לברך בערב המופע להעלאת התודעה לאלימות במשפחה.

השתתפתי בישיבת הנהלת המועצה ובישיבת הנהלת המרכז הקהילתי. אנחנו מתכנסים לקראת אישור תקציב 2023 של המועצה ושל כל התאגידים במהלך חודש דצמבר.

נפגשתי עם נציגי הנהלת היישובים מצפה אביב, ערב נעים ומורשת בנושא הרחבות, ועם נציגי הנהלת מעלה צביה בעניין תכנית שדרוג תאורת הרחוב ביישוב.

השתתפתי בישיבות עם מנהלים ומנהלות של אגפי המועצה ונפגשתי/ שוחחתי עם נציגי ציבור ותושבים מהרדית, יעד, מצפה אביב, מורשת, ערב נעים, סלאמה, מע'א, מורן, חרשים, שורשים, יובלים, אשחר ועצמון.

בשבת קראנו את פרשת "תולדות". יעקב ועשו היו תאומים שנולדו ליצחק ורבקה אחרי שנים של תקווה לצאצאים. המציאות של חיי נוודות וחיפוש אחר בטחון, מרעה ומים לעדרים היא הרקע לחיי האחים והוריהם. האזור הוא דרום הר חברון, בקעת באר שבע, ומה שנקרא היום "צפון הנגב". אבותינו זורעים, רועים, וצדים. מחפשים מים וחופרים בידיים בארות, ולפעמים רק בניסיון השלישי מסתדר - "ויעתק משם ויחפר באר אחרת, ולא רבו עליה, ויקרא שמה רחוב, ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ." (בראשית כ"ו, כ"ב). העדרים מתרבים. מצליחים לגדל דגנים - "וידע יצחק בארץ המדבר וימצא בשנה ההיא מאה שעורים, ויברכה ה'" (בראשית כ"ו, כ"ב). מתקיימים ממה שמגדלים וממה שמלקטים או צדים. חמושים מרצח על רקע חטיפת אשה. "וישאלו אנשי המקום לאשת ויאמר אשת היא כי ידא לאמר אשתי, פן ידונוני אנשי המקום על רבקה, כי טובת מראה היא" (שם כ"ו, ז'). עושים פשרות וחלוקת משאבים כדי לחיות בשלום ולשרוד. למרות שרבים בתוך המשפחה על ירושה, ברכה, ואהבת אב ואם, שומרים על קשר עם בני משפחה שגרים במרחק רב (פדן ארם). לפעמים, גם כששונאים, לא פוגעים ולא הורגים. "ויאמר אלהים יצחק מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אתי ותשלחוני מאתכם. ויאמרו ראו ראינו כי היה ה' עמך ונאמר תהי נא אלה בינותינו בינינו ובינך ונכרתה ברית עמך." (שם כ"ו, כ"ח). לפני הרבה שנים ארחתני דיפלומטי אמריקאי וביקרנו באוהל בדואי (או עוד היו כאלה). אני זוכר שהאמריקאי אמר "אני לא יודע מתי היהודים והערבים יעשו שלום ביניהם, אבל נראה לי שחמתי שזה יקרה, זה יקרה באוהל". שבוע טוב וחודש טוב!